

Oponentský posudek na diplomovou práci Karolíny Vyskočilové *Tvorba specializovaného korpusu banátské e-tiny a jazyková analýza vybraných jevů*

Práce K. Vyskočilové významně přispěla k poznání a možnostem poznání bigerské e-tiny v rumunském Banátu. Autorka v diplomové práci navázala na svou práci bakalářskou a po dalším terénním výzkumu rozšířila svůj korpus BANÁT asi o třetinu (další hodiny nahrávek jsou dosud nezpracovány). Ocenit je třeba plánované budoucí zasloužení BANÁTU do českého národního korpusu i řešení otázek spojených s popisem mluvené e-tiny v české jazyce i zahraniční komunitě. Je vhodné připomenout, že diplomantka na téma banátské e-tiny publikovala několik studií v odborném tisku. Její diplomová práce nejprve shrnuje pracovní postup při vytváření korpusu BANÁT, ve druhé části představuje výsledky rozboru několika jazykových jevů, při jejichž formulaci spolehlivě uplatnila statistické metody. Práce je jasně strukturována, je psána přehledně, stručně a v češtině.

Po formální stránce je práce na vysoké úrovni. Ojedinelé nedostatky neruší především, jejich výčet zde uvádím jen pro úplnost. Jde o chybné citování (s. 4 za *Ph.D.*, s. 10 před *vybudovaný*, s. 14 před *jako je*, s. 21 před *a porovnává*, s. 23 před *a p esto*, s. 23 před *neft jsou*, s. 23 před *je nazýván*, s. 50 před *ve kterých*, s. 57 před *nazývám*, s. 58 před *a ne*), nadbytečné citování (s. 27 za *situacích*, s. 34 za *snaha*), velká písmena (s. 10 aj. *Habsburská monarchie*, s. 11 *Herkulovy lázně*), chybné citování ukončení závorek (s. 29, 35), nadbytečné mezery (s. 36 v datu), tečka za *viz* (s. 44), dlouhé tvary adjektiv v předložném opisném pasivu s dájovými slovesy (s. 17 *jsou ... používána*, s. 21 *Analýza je ... doplněna*, *jsou používány*, s. 25 *jsou zalofněny*, s. 26 *kritéria jsou vystavena*, s. 34 *je zachycený*, s. 37 *je zde ... zpracována*, s. 43 *je asociován*, s. 48 *docházím v předchozím výzkumu docházím*, s. 60 *hodnoty jsou uvedeny*) a další jevy (s. 20 *Jedná se stovky lidí*, s. 20 *a koli*, s. 25 *o zanikly*, s. 26 *vazby ok nasbíraným*, s. 33 *v ... bakalářské práce*, s. 40 *v Transciberu*, s. 54 *zájmeně p íslovce místo zájmená p íslovce*, s. 54 *analýza -est zájmen*, s. 57 *a a*). Ne zcela –astně je nahrazení pomlčky tečkou v předkladu angl. citátu na s. 25. Na s. 27 má být u *Kivana a Zíkové* rok 2014, ne 1994, Zíková je zde zapsána jako *Zíková*. Chybí procentuální údaj v závorce v Tab. 17: 10 (%).

Poznámky k obsahové části:

1. Drobnosti. Za ne zcela přesně dájivou považuji formulaci na s. 14: *Stabilita [banátské e-tiny] se nadále projevovala také v zachování antroponym (Alfiba, Bedná, Mleziva aj.) i toponym (Turecká díra) bfiných na českém venkově. Nejsm si jist, zda Bedná je typické (jen?) pro český venkov ani zda je tamtéž bfiné toponymum Turecká díra (v tomto případě i s ohledem na to, že Banát dříve spadl pod tureckou správu). Podobně je tomu s formulací na s. 15, že díky české televizi jsou šbanát-tí e-i vystaveni pov t-inou obecně e-tině intuitivně bych řekl, že v české televizi nep evládá obecná e-tina.*

2. Jak se autorka staví ke srovnatelnosti obou korpusů: BANÁTU a ORALU2013? Výsledky jsou ošetřeny statisticky s intervalem spolehlivosti na několik desetinných míst, ale zohledňuje se například značná nevyváženost nahrávek od jednotlivých mluvčích (srov. s. 39: rozdíl v rozsahu slov)? Pochybnosti vzbuzuje i malá četnost u některých jevů (například na s. 50: možné *sv j* v 1. případě v ORALU2013). Jak si autorka vysvětluje, že zatímco nominativ *nikdo* je podle jejích zjištění signifikantně zastoupen na českém území, kdežto u genitivu *nikoho* a dativu *nikomu* se úzus český a bigerský neliší (s. 63)? A podobný rozdíl ve výsledcích mezi *nikdy* a *nikde*? Velmi nejistý je výzkum příklonek, a to kvůli případně jiným, které autorka sama vyjmenovává na s. 57; bylo proto vhodné se do takového výzkumu vůbec pouštět (rizikovitost potvrzuje i nesrovnalost s autoriným předchozím výzkumem, zmíněná na s. 60)? U konfidenčních intervalů v případě *možného m j* (s. 50, tab. 9) v BANÁTU (3,447 / 14,87 %) a ORALU2013 (0,2009 / 4,343 %) je příklon; je tedy typičtější *m j* pro Bígrzaru ena?

3. Proším o vysvětlení, jak bylo zacházeno s bígorskými podobami *nikdá* a *nikdáfl* na s. 55: v pozn. 43 se píše, že k *nikdy* bylo započítáno 21 výskyt *nikdá* a 16 *nikdáfl*, které patří špod stejné lemma nikdeš v BANÁTU). Myslím, že by měly být lemmatizovány jako *nikdy*, což odpovídá jejich významu (srov. St S).

4. Výběr jevů: v kap. 6.2.2 (s. 55) autorka sleduje –est záporných zájmen a zájmených příslovcí *spolených* BANÁTU a ORALU2013. Znamená to, že zájmena jako *fládnej* (*fládný*), *nic*, *nijakej* (*nijaký*) se vyskytují jen v jednom, případně ani jednom z nich?

5. Výběr zkoumaných tvarů zájmena *m j* na s. 49–50 podle Cvrka (2010: 214). Cvrk uvádí i tvar Dpl. *mejm*, který diplomantka nezkoumá. Není jasné, jestli by výsledky ovlivnily další tvary doložené v českém jazykovém atlasu, např. Dsg. *memu* (JA 4: 369), Isg. *mejm* (JA 4: 371), i oekávané na základě jeho dat (*mych*, *myma* zkoumá se podle Cvrka *mym*). Ovlivnil by početní výčet morfických bígorských tvarů také statistické výsledky u *sv j*, *jeho*, *její*, *jejich* (s. 52)?

Dlouhodobá práce K. Vyskočilové na rozsáhlém korpusu bígorské e-tiny a její výzkum vybraných jazykových jevů je pro výzkum českého jazyka v zahraničí podstatný. Její korpus, chystaný ke zveřejnění pro –ir-í v dečku obec, je o to cennější, že banátská komunita českých mluvčích obyvatel z ejm v nejbližších dvou desetiletích zanikne. Lze si jen přát, aby K. Vyskočilová našla finanční podporu pro pokračování na příslušné úrovni, a tím pro rozšíření stávajícího korpusu, které by umožnilo dále precizovat n která dosavadní zjištění. Diplomovou práci doporučuji k obhajobě a hodnotím jako *výbornou*.

Praha 8. 9. 2014

PhDr. Robert Dittmann, Ph.D.